

СРПСКИ СИОН

Год. XII

Број 45

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ

ВЛАСНИК

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије

УРЕДНИК

Протопрезвитер Јован Јеремић

У Ср. Карловцима у недељу 10. новембра 1902

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

ИЗВЕШТАЈ

СРП. ПРАВ. НАРОДНО-ЦРКВЕНОГ САБОРСКОГ ОДБОРА
СЛАВНОМ СРП. ПРАВ. НАРОДНО-ЦРКВЕНОМ САБОРУ.

(Свршетак)

Б. Управа и надзор српских православних народно-црквених добара.

1. Митрополитска добра.

Савезно са наведеним подацима код резиденцијскога фонда имамо част овде додати у обзиру саме митрополитско-патријаршке резиденције. да је обрачун између предузимача градње и Саборског Одбора коначно обављен тако, да исти предузимач нема више ништа да потражи на тај рачун (услед одлуке С. О. 2509/102. ех 1898.)

Обзиром на то, што је на посед митрополијски у каћко-ковиљском риту (VI. залив) ради реконструкције насипа ритеких залива бр. II. III. и IV. знатна свота (око 80 000 К) била набачена, која свота се, по што је осем редовних овопредметних терета и издатака прописана, има сматрати као *инвестиција* реченога поседа, те која не може падати на терет само садањем плодуживаоцу. него *свагдањем* архијенископу митрополиту и патријарху, по што је то инвестиција у корист реалитета, која ће нарочито тек касније показати благодетне последице — дозвољено је, да се из нар. цркв. фондова даде 4% ануитетни зајам од 80.000 К са одређеним роком отплате, коју одлуку је благоизволило Његово ц. и ап. кр. Величанство под 5. јануаром 1898. најмилостивије одобрити тако, да дужност отплате за горе одређени рок терети свагдањег архијенископа. митрополита и патријарха као плодуживаоца реченога поседа.

Одлуком бр. С О. 4230/1745. ех 1896. одређено премерење и сачињење плана и др. код покретног *поседа у Ковиљу* обављено је.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Одлуком бр. С. О. 6455|1848. ех 1899. узет је на знање *закупи уговор* од 16. јула 1899. између Његове Светости и Богдана и Јаше Дунђерскога о *задолмљеној земљи* горњег поседа (2200 $\frac{1100}{1000}$ југ.) и т. зв. „Vorland“-а (1000 југ.) за време од 15. августа 1899. до 15. августа 1911. год.

У години 1900-ој прегледано је *власштинство даљско* изасланицима Саборског Одбора и извештај њихов узет је на повољно знање (С. О. 4855. 5921. 1227. ех 1900.)

Интеркаларни рачуни архиепископије и митрополије карловачке за време од 8. децембра 1888. до 1. маја 1890. прегледани су, обрачун између интеркалара и Његове Светости установљен, те је ова ствар финалисана.

Да би се дошло до законито уређенога стања, морало се ступити на пут парнице ради исправке грунтовнице у обзир на ону непокретност, где је смештено благодејаније, која непокретност стоји на имену градске општине карловачке.

2. Епископска добра.

Одлуком бр. С. О. 5867|1925. ех 1896. установљену епископску дотацију на шест година дана (1897. до 1902) са год. 11.800 фор. а вр. сваком епископу изволио је узети на знање с одобрењем и преузв. г. кр. уг. министар председних под 8. јануаром 1898. бр. 19797. М. П. ех 1897. Ну по установљењу епископске дотације појавили се нови (жупанијски и срески) *прирези на терет пустаре „Сирига“* и како су правна средства остала без успеха, то је за остатак раздобља 1897. до 1902. одређено, да се ови нови прирези плате из неприкосновенога фонда, а по том почињући од новог раздобља падну на терет епископским дотацијама (С. О. 4100|1286. ех 1899.)

Расположење у одлуци бр. 1961|зап. ех 1898. односно бр. С. О. 8071|2077. ех 1898., да се *епископске дотације исцлађују месечно* уместо тромесечно унапред, дало је повода преузвишеном г. кр. уг. министру-председнику, да потражи од Саборског Одбора разлоге тој мери, на што су потребна и могућа разјашњења дата. Преузвишени исти је по пријему оvd. разјашњења под 15. мајем 1901. бр. 1671. уништио оvd. одлуку бр. 1961|зап. ех 1898. са главнога разлога, што уређење питања о епископској дотацији по сабор. устројству спада у делокруг нар. цркв. сабора, па је наредио, да се дотација и даље издаје у тромесечним обrocима. На ову наредбу је Саборски Одбор опширно образложеном представком умолио преузв. г. министра-председника, да од своје одлуке одустати изволи, по што је овај предмет решен у автономном делокругу Саборског Одбора, по што нема против одлуке ни рекурса, ни жалбе, те је правоћна и по што се тим начином не штети интерес преосв. господа епископа, те вис. кр. уг. влада, као ванавтономни фактор, не би могла, кад тако ова ствар стоји, поступати односно решавати ни на темељу права садржаног у саборском устројству од 1875., а ни по држ. надзорном праву и то тим мање, што овде није у питању уређење дотацијеног питања уредбом, него примена привремене мере о једном делу тога питања, предузета ради очувања интереса нар. цркв. неприкосновеног фонда. Ну преузв. исти г. министар није одступио од своје одлуке. Услед тога су умољена господа епископи, да саопће Саборском Одбору, да ли желе, да се дотација издаје у месечним или пак тромесечним свотама. По што се већина изјавила за издавање по првобитном начину, то је одлуком бр. С. О. 2328|621. ех 1902. наређено, да се дотација исплаћује у тромесечним антиципативним обrocима до надлежнога решења сл. нар. цркв. сабора.

Како у 1902. години истиче рок *закупи пустаре „Сирига“*, то су одлуком бр. С. О. 8044. (8003. 8005)|1891. ех 1901. учињене припреме, да се иста пустара изда под закуп путем јавне дражбе и то, да би се могла постићи већа год. закупнина на дванаест година. Дражба је одржана 4. (17.) марта 1902. и на истој је достаоцем постао савез српских земљорадничких задруга у Австро-Угарској у Загребу са год.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

закупшином од 146.500 круна или са 20.500 К годишње више по за прошлих два наест година.

Одлуком бр. С. О. 5207|1338. ех 1892. учињено је расположење, да *поверенства Саборског Одбора прегледе сва епископска добра*. Услед тога су прегледана епископска добра у току 1898. у епархијама вршачкој, темишварској пакрачкој и горњокарловачкој.

Знатнијих оправака епископских резиденција за ово време од пет година дана било је у неколико у Пакрацу Плашком и у Темишвару, а одређена је и дражба ради изведења неких оправака у Вршцу. Нарочито је пак утрошена знатна свота и на оправке здања на епископском добру „Исајлову“ у Н. Саду. Исплаћено је пак на оправке (и дозиђивање осем на градње нових резиденција) и осигурања епископских резиденција године

1897.	—	—	К 12.636.26
1898.	—	—	„ 10.32784.
1899.	—	—	„ 31.810.20
1900.	—	—	„ 12.963.03
1901.	—	—	„ 4.604.07

Свега К 71.341.40

Што се тиче нове епископско-фондовске, управо, куће неприкосновенног фонда, у Будиму, то приватноправни одношај између епископије будимске и неприк. фонда још није по закону утврђен; али је већ получена накнадна превишња дозвола за градњу и уређење тих прив. правних одношаја, те ће се и ова ствар окончати.

Преосвећени г. епископ будимски Лукијан Богдановић преместио је до даљег расположења своје *седиште из Сентандреје у Будимпешту*, јер је сентандрејска резиденција била у тако грошном стању, да се у њој без опасности није могло даље становати (С. О. 6281|1742. ех 1899.) Саборски Одбор је држао, да би се овде најпотребнијим оправкама могло помоћи, те је такове и наредио; ну по што се показало, да би те оправке много стале (преко 34.000 К), то је напослетку по предлогу преосвећеног г. епископа и епитрона одлучено, да се та стара зграда поруши и на том месту за своту од 30.000 круна из неприкосновенног фонда сагради *ново здање (летњиковица)* уз сходну адаптацију и подизање потребних господарских зграда; али како вис. кр. уг. влада није нашла, да је довољна свота од 30.000 круна за здање по приказаном плану, те ни у расправу узети ову ствар (ради издејствовања превишње дозволе), то је учињено расположење, да се сачини нов план и прорачун строго у оквиру своте од 30 000 К и кад је том одговорено, поднесени су списи преузвишеном г. кр. уг. министру-председнику ради давања на преглед и, у колико је потребно, ради издејствовања превишње дозволе (С. О. 6357. 6365|1383. ех 1900. Уједно је дозвољено, да се побочне зграде и просторије преустроје. По полученој превишњој дозволи за градњу овога новог здања од 1. маја 1901. учињена су потребна расположења ради извршења овога посла.

По што је питање *градње епископске резиденције бачке* у Н. Саду постало актуално, и обзиром на то, што није било и односно нема изгледа кад би сл. нар. пркв. сабор ову ствар узео у претрес, на предлог Његове Светости г. патријарха, одлучио је Саборски Одбор под 12. (24.) мартом 1898. бр. 888, да се учине припреме за ту градњу, те је сачињен грађ. програм и расписан стечај за план и прорачун. Ову одлуку је прев. одлуком од 11. августа 1898. благоизволило Његово Величанство најмилостивије одобрити. По што пак на расписани стечај није ниједан нацрт приспео, то је поверено г. архитекти В. Николићу из Карловаца, да сачини потребан план. С тим у свези имамо споменути даље своја расположења, да је приказани план са прорачуном у начелу прихваћен, да је поднесен преузв. г. кр. уг. министру-председнику, да се тамо даде стручњачки прегледати; па је план и прорачун враћен са неким при-

медбама као такав, који одговара потреби, те је уз цену од 188.524 К 05 пот. расписана (офертна) минуендо-дражба; да је поверено извршење градње предузимачима Рајхлу и Молцеру из Суботице са наплатом 1.1% на грађевну своту (С. О. 2863|677. ex 1900.), те по исходу грађевне дозволе и сачињењу уговора (С. О. 4149|787. ex 1900) градња отпочета и прошле 1901. год. и довршена и налази се у стадијуму колаудације. по којој ће се моћи установити цела грађевна свота.

Најпосле код овога предмета имамо споменути одлуку бр. С. О. 1245|28 ex 1899. у којој се прецизира, које мање оправке на резиденцијама спадају на терет дотичном плодо-уживаоцу. а које на терет неприкосновеном фонду.

Одлуком бр. С. О. 5975|2335. ex 1897. дозвољено је на образложеној молбу сечујске срп. прав. цркв. општине односно преосв. г. епископа будимскога, да иста општина може бесплатно употребити кућу и кућиште у Д. Сечују за парохов стан, ну без поремећења постојећег приватно-правног стања. Непокретности епископске у Д. Сечују, које су стајале у грунтовници на имену блаженопоч. епископа Арсенија Стојковића, уписане су сад грунтовно на име срп. прав. епископије будимске (С. О. 4816|1303. ex 1898.)

Одлуком бр. С. О. 8068|2081. ex 1898. дозвољен је преосв. г. епископу будимском 4% зајам од 4000 фор. из нар. цркв. фондова на реконструкцију еписк. винограда, тако да га врати у року од десет година дана.

Одлуком бр. С. О. 2445|57. ex 1898. узет је на знање уговор између преосв. г. епископа вршачког и А. Г. у погледу засађивања једне количине епископскога земљишта виновом лозом. Ну ова ствар се касније развила тако, да по извешћу преосв. г. епископа вршачког уговором обвезани А. Г. није био у стању задовољити захтевима уговора, те није виноград у онаком облику ни подигнут, како се уговором утаначило; па по што ни г. епископ није имао средства за такво инвестирање; а да не би виноград остао необрађен (ненакаламљен и др.) то се преосвећени исти г. епископ обратио с молбом, да му се дозволи, да подигне хипотекаран зајам из аграрне банке уз 15-то годишњу отплату, коју би дужност, до коначне отплате, свагдањи епископ сносио; ну Саборски Одбор није те молбе решио мериторио, него је изјављено, да се позове и притегне А. Г. на испуњење уговора (С. О. 1416|26. ex 1900.). Услед утока преосвећенога г. епископа уништио је преузвишени г. кр. уг. министар-председник ову одлуку и наредио, да се донесе меритерна одлука, на што је Саборски Одбор донео мериторну одлуку дне 15. (28) септембр 1900. бр. С. О. 4609|1144., којом је преосв. г. епископа са молбом одбио, да се *на терет* поменутог виноградског земљишта као нар. цркв. добра дике зајам, јер се то земљиште не увлачи у конгруу епископске дотације, нити је законом наређено, да се мора засадити виноград, ако угине. Преосвећени г. епископ је и против ове одлуке поднео уток високој кр. уг. влади (С. О. 8054|1741. ex 1900.)

Упућен је фискалат н. ц. фондова и заклада, да поднесе мишљење у погледу *правнога одношаја* епископске резиденције бачке и летњиковца у Св. Андреји према н. ц. неприкосновеном фонду, из којег су подигнуте.

По што су по пријави епитропа вршачкога Косте Стефановића без дозволе Саборскога Одбора продане у бесцење камените плоче, извађене из стазе око епископске резиденције вршачке приликом асфалтовања исте стазе, а које вреде до 2400 круна, и по што преосв. г. епископ вршачки није био вољан дати извидети ствар и учинити овопредметно саопћење, то је ствар предана фондовском фискалату на даље сходно поступање ради заштите интереса неприкосненога фонда. (С. О. 3756|666 ex 1901; С. О. 5231|082. ex 1901; С. О. 6449|2102. ex 1901.)

Оставине иза блаженопоч. епископа: вршачкога Емилијана Кенгелца, будимскога Арсенија Стојковића и темишварскога Никанора Поповића налазиле се у 1901. под расправом односно парницом; а није потпуно окончана ни ствар оставине иза блаже-

попеч. епископа бачкога Германа Опачића (неунесено 1000 К С. О. 2959|732 ех 1901; С. О. 6794|1899. ех 1901.) Из расправљене оставине блаженопок. умир. епископа темишварскога *Антонија Наке* претекло је 16.198. К 95 пот. те је половина те своте унесена у нар. цркв. неприкосновени, а половична у нар. цркв. клерикално-школ. фонд.

Код епископских оставина имамо част истаћи одлуку преузв. г. кр. уг. мин-председника од 13. јуна 1897- бр. 9334|М. П., којом је преузв. исти ставио ван крепости одлуке Саб. Одбора бр. С. О. 2776|948. ех 1896. и С. О. 4931|1733 ех 1896. Саборски Одбор је тим одлукама био одбио захтев преосв. г. епископа вршачког Гаврила Змсјановића, да му се предаду уз инвентар из оставине благопок. епископа Нектарија кућни и собни намештај, кухињски прибор и посуђе и златан напрсни крст, који је као епископски накит (орнат) намењен за цркв. употребу и то на темељу дотадање управо сталне праксе и одређења чланка 28. и 29. изјазн. рескрипта од 16. јула 1779. Ну услед утока преосв. истога г. епископа стављене су те две одлуке ван крепости и Саборски Одбор је позван да донесе нову одлуку. Новом одлуком бр. С. О. 3827|2049. ех 1897. су горње одлуке делимично измењене и решено, да се упитни предмети г. епископу предаду инвентарно, као фондус инструктус.

Интеркаларни рачуни епископије *будимске* за време од 10. (22.) нов. 1896. до 4. (16.) фебруара 1897. одобрени су; а и наставак тих рачуна оо 17. фебруара 1897. до 19. јануара 1898. одобрен је такође. Уједно је учињено расположење, да се неке покретне ствари, набављене из прихода интеркалара, уведе као коренити иметак у инвентар епископијски. Одобрени су и интеркаларни рачуни епископије *бачке* за време од 6. (18.) јануара 1899. до 10. (22.) јуна 1899. Исто су тако одобрени и интеркал. рачуни епископије *темишварске* за време од дана смрти преосв. г. епископа Никанора т. ј. од 22. јула (4. авг.) до 1. окт. 1901. т. ј. до дана, кад је управу од митроп. патријарашкога мандатара преузео прев. наименовани администратор за удову епархију темишварску.

У години 1898-ој попунио је Саборски Одбор избором једно упражњено *епархијско-епитропско место* у Вршцу и једно у Н. Саду; у години 1899-ој пак попунио је оба места епархијских епитропа у Плашком, и најпосле у год 1901-ој попуњено је једно упражњено епархијско-епитропско место у Темишвару и једно такво у Вршцу.

3. Манастирска добра.

Одлуком бр. С. О. 154|80. ех 1897. и одлуком бр. С. О. 5410|1667. ех 1899. учинио је Саборски Одбор расположење, да се *иметак манастирски* без знања и закључка манастирскога братства односно *без одобрења надлежне више власти не оптерећава*, сходно одредби §-а 11. привр. унутства за манастире од 1876. године.

Како је место надзорника нар. цркв. добара упражњено, учинио је Саборски Одбор расположење, да саборско-одборска *поверенства прегледе манастирска добра* у архидијезези и осталим епархијама, што је у току 1897. и 1898. и учињено.

Одлуком бр. С. О. 5348|1531. ех 1898. упутио је Саборски Одбор управе Фрушкогорских манастира, да по могућности заведу у манастир. господарству *рационално пчеларство*.

Покушај *манастира Беоцина* у години 1897-ој, да из оне своте, коју је за продато цементско земљиште и припатке добио, према намени те своте, купи на вечито сходно непокретно добро, није испао за руком.

Обзиром на веома сиромашно стање *манастира Бођана* и да би се код истог манастира могле спровести најпотребније оправке, дозволио је Саборски Одбор истом манастиру из манастирскога фонда зајам од 5300 фор. и своту од 2000 фор. као милостињу (С. О. 4533|1318. ех 1898.) што је и преузв. г. кр. уг. министар-председник одобрити изволио.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Одлуком бр. С. О. 5189|1394. ех 1897. дозволио је Саборски Одбор *манастиру Шишатовцу*, да из сопственога иметка узајми без камате 3000 фор., по што му је то лето изгорело жито и пића за марву.

Ради изведења генералних оправака и нових градња на цркви *манастира Шишатовца*, даље на манастиреком здању и око канализације, дозволио је Саборски Одбор истом ман. Шишатовцу потребан зајам из сопственога иметка на коначну исплату свега овопредметнога посла; ну замерио је управи истога манастира, што је без одобрења надлежне власти оправке у већем размеру извести дала и установљену своту оправака тако знатно прекорачила.

У својој одлуци од 14. (26.) децембра 1898. бр. С. О. 7440. 2080. — не дотичући се духовне стране овога питања — изјавио је Саборски Одбор, као врховна нар. цркв. аутономна непосредна надзорна и контролна власт над срп. нар. цркв. добрима (саборско устројство, §. 22. г.), да се јеромонах Г. Петровић, који је с јесени 1898. постављен за привр. управитеља ман. Војловице — не може постављати у опће за управитеља над нар. црквеним, дакле ни над манастирским добром, те ни над добром манастира Војловице и да би се исти имао са напоменутога места уклонити, по што се већ пре тога показао *потпуно неспособним* у управи и руковању срп. нар. цркв. иметка. Уједно је пријављена ова ствар св. архијерејском синоду у погледу на духовну страну овога постављања

Одлуком од 15. (27.) децембра 1899. бр. С. О. 7372|1853. потврдио је Саборски Одбор ону одлуку архијидијез. админ. одбора, којом је протосинђел Др. Е. пл. Радић, као бивши настојатељ манастира Крушедола осуђен на накнаду штете манастиру Крушедолу (од 6562 фор. 03 новч. са прип.) и *проглашен да је у опће неспособан за управу и руковање манастирским односно нар. цркв. иметком*. (Види С. О. 7440|2080. ех 1898.), те је наређено, да се исти има и са управе иметком манастира Војловице уклонити, и да се не може постављати на управу, да рукује нар. цркв. иметком, на што је епарх. админ. одбор вршачки и донео одлуку у том смислу; ну услед утока реченога настојатеља, дошла је та ствар вишекој кр. уг. влади на одлуку (С. О. 2072. 2309|618. ех 1900.) и није још била решена до краја 1901. год.

Одлуком од 28. септ. (11. окт.) 1901. бр. С. О. 4000|1655. нису одбрани у целости рачуни *манастира Месика* за године 1892, 1893, 1894 и 1895, него је тадањи одговорни управитељ протосинђел Др. Е. пл. Радић осуђен, да истом манастиру проузроковану штету са 10.674 К 12 пот. накнади, којом приликом је истоименовани бив. управитељ *поново проглашен крајње неспособним за управу и руковање манастира, односно манастирским и односно нар. цркв. иметком*.

Питање о *исушењу баре манастира Фенека* ради получења плоднога земљишта било је такође предметом одлука Саборског Одбора; ну то питање до конца 1901. није могло бити приведено коначном решењу.

Учињена су сходна расположења да *манастир Ораховица* дође до својих, неправилним начином отуђених 5% хрв. слав. земљорастеретних задужница (од 990 фор. и 90 фор.) и неподигнутих камата.

Услед прив. пријаве, да се *иметак ман. Војловице упропашћује*, наређена је истрага; ну изаслано оvd. поверенство није могло пронаћи никакве штете; међу тим су и после овога стизале и безимене и потписане пријаве истога садржаја, услед чега је наређено епарх. админ. одбору вршачком, да спроведе најстрожију истрагу (С. О. 3774|777. ех 1900.) који је том и задовољио.

Одлуком бр. С. О. 3370|925. ех 1899. одобрена је *нагода између манастира Крушедола и црњавораца крушедолских* у погледу на сегрегацију пашњака, по којој је манастир добио $72\frac{1}{2}\frac{8}{10}$ јутра. Модификација ове нагоде одобрена је под бр. С. О. 8390|1938. ех 1800.

Одлуком бр. С. О. 3520|926. ех 1899. је наређено управа манастира Ковиља,

да учини кривичну пријаву против бившег настојатеља манастира Ковиља игумана М. Борђевића због проневерења односно неверног руковања манастирског иметка.

Уређење питања о земљишту манастира Златице, које уживају прѣворци, започето адлуком бр. С. О. 5446|1291. ех 1899. није било до краја 1901. окончано.

Да би манастир Боџан могао довести у ред своје имовинске прилике, дозвољено је у први мах, да 40 јутара шуме претвори у ораницу; ну како надлежна држ. власт није одобрила молбе ман. Боџана за искрчење 40 јутара шуме, него је указала на целисходност искрчења 80 јутара такове, то је на молбу манастирске управе, а по саслушању надлежног епарх. админ. одбора бачкога уз измену одлуке бр. С. О. 6898|1774. ех 1899. дозвољено, да ман. Боџан може у смислу предлога односно дозволе вис. кр. уг. министарства за пољопривреду у року од 10 година дана искрчити цео комплекс од 80 јутара шуме уз односну примену културе (сејања и засађивања).

Одлуком бр. С. О. 2047|501. ех 1901. установљени и за све ман. управе прописани су нови обрасци за вођење манастирских рачуна о приходу и расходу и за исказивање служитеља и надничара.

Одлуком бр. С. О. 346|64. ех 1901. дозвољено је манастиру Ораховици, да може 92 $\frac{1349}{1000}$ јутара и 69 $\frac{134}{1000}$ јутара старе проређене шуме, правије шикаре, искрчити и у пашњак односно у земљу за плодносно обрађивање претворити.

Обзиром на сиромашто ман. Базјаша дозвољено је из манастирскога фонда свота од 1694. К 20 пот. на најпотребније оправке манастирске цркве и здања. (С. О. 2317|653 ех 1902.)

Одлуком бр. С. О. 4456|1381. ех 1901. узео је Саборски Одбор на знање новосачињене (шумске) „господарствене основе“ манастира Беочина, Гргетега и Раковца; а одлуком бр. С. О. 6538|1853. ех 1901. узео на знање исто такве основе манастира Бешенова, Јаска, Врдника (Раванице) и Шишатовца и господарствене програме за шуме манастира Мале Ремеге и Фенека, а уједно су упућене управе горњих манастира, да се строго држе установа прописаних горњим основама и програмима.

Најпосле што се тиче манастирских рачуна, пре свега имамо споменути одлуку од 18. (30.) марта 1899. бр. 580|зап. којом су таксативно набројани недостаци, који су онде при прегледу рачуна код велике већине манастира опажени у погледу на манастирске дневнике о надничарима о намирама и протунамирама, о год. пристојбама братства, о склапању рачуна обзиром на рубрике предрачуна, о путним трошковима о чељади, о продаји вина, марве, свиња, шумских дрва и др. — и којом је наређено, како се има поступати, да се у свему тачно одговори прописима наредбом бр. С. О. 337|107. ех 1876. изданага „Упутства у погледу администрације, рачуноводства и рачунополагања манастира“.

Стање прегледа односно финалисања манастирских рачуна концем године 1897. 1898. 1899. и 1900. не може се назвати повољним, јер за те четири године није финалисан само неколико рачуна, а велика је већина на финалисање поднесених рачуна враћена на разјашњење. Стање се поправило тек 1901. године, кад је знатан број ових рачуна коначно решен (финалисан).

Што се тиче поднашања манастирских рачуна на финалисање од архидијецезанског и осталих епархијских админ. одбора, то треба да су до сад поднесени рачуни бар до укључно 1900. Рачунајући тако није поднесено Саборском Одбору 21 комад (година) рачуна, што показује, да је заостатак са 7 рачуна мањи него концем 1900.

По епархијама распоређено стоји овако:

Архидијецеза са 14 манастира није поднела	—	—	—	—	13	комада
Епархија бачка са 2 манастира поднела је све	—	—	—	—	—	„
Епархија будимска са 1 манастиром није поднела	—	—	—	—	1	„
Епархија вршачка са 3 манастира није поднела	—	—	—	—	5	„

Епархија горњо-карловачка са 1 манастиром није поднела	—	1	„
Епархија пакрачка са 3 манастира није поднела	—	—	— 1 „
Епархија темишварска са 2 манастира поднела је све	—	—	— „
Неподнесено из целе митрополије свега	—	—	— 21 комад

4. Црквено-опћинска добра.

О овим добрима има се споменути, да су додаци инвентара како за 1897—1900. поднесени како Саборском Одбору, тако (одавде) и преузв. г. кр. уг. министру-председнику, као што су поднесени и инвентарске допуне и о свима претходним н. ц. добрима (фондовима, закладама, митрополитским, епископским и манастирским добрима).

Одлуком од 16. (28.) дец. 1898. бр. зап. 2494. позвао је Саборски Одбор архидијецезанеки, горњо-карловачки и пакрачки епарх. административни одбор, да установе, у којим су тамо подручним срп. прав. цркв. опћинама политичке опћине окупирали и одузеле покретни и непокретни школски иметак првих, па да се на темељу добивених података обратe вис. кр. зем. влади у Загребу с молбом, да се окупирани и узети школски иметак врати срп. прав. цркв. опћинама.

Овде се спомиње представка од 12. (25.) јуна 1900. бр. С. О. 2841/731. којом је умољена висока кр. земаљска влада одео за богштовље и наставу у Загребу, да код исплате припомоћи цркв. опћинама из дотације земаљског прорачуна и крајишке инвестиционалне и сједињене узгојне и образовне закладе узме у обзир и одређења нар. цркв. автономних уредаба.

Савезно пак са одлуком бр. С. О. $\frac{2259}{645}$ ex 1901, која је наведена у II. делу овога извештаја, имамо част истаћи овде, да према приказаним исказима (списцима) из архидијецезе и осталих епархија (осем темишварске) организација срп. прав. цркв. опћина у 93—94% одговара закону; а 6—7% да није организовано по закону и да код сваке прописно неорганизоване опћине постоји законит темељ за садање стање. Што се тиче поднашања и финалисања цркв. опћинских и др. рачуна, ситуација није тако повољна, јер су многе опћине у знатном заостатку са поднашањем рачуна од више година, па је и финалисање у приличном заостатку. Услед тога су код сваке поједине епархије учињена, у колико је потребно било, сходна расположења ради уређења овопредметних одношаја.

IV.

Решавање свих народно црквених автономних административних спорова у II. односно III. степену.

У овом делу својега делокруга решавао је овај Саборски Одбор све утоке, који су му поднесени против одлука архидијецезанскога и осталих епархијских админ. одбора; а нарочито о споровима о уређењу и реду у цркв. опћинама; у погледу на руковање цркв. опћинског иметка и поверених заклада, на издавање законите дотације парохијском свештенству и т. д. Решено је пак коначно таквих утока:

1897. године	—	—	—	40	} = 282 комада.
1898. „	—	—	—	63	
1899. „	—	—	—	74	
1900. „	—	—	—	59	
1901. „	—	—	—	46	

У завршетак овога својег извештаја има част Саборски Одбор саопћити још и ове податке.

Свој рад за ово време од пет година дана обавио је Саборски Одбор у двадесет и три седнице, које су трајале 84 дана. Донео је пак за то време одлука:

1897. године (друга половина)	—	—	2206
1898. „	—	—	2621
1899. „	—	—	2409
1900. „	—	—	2329
1901. „	—	—	2198
1902. „ (прва половина)	—	—	717

Свега 12.480

У уруџбени записник је примљено

1897. године	—	—	—	7986	ком.	поднесака
1898. „	—	—	—	8889	„	„
1899. „	—	—	—	7576	„	„
1900. „	—	—	—	9148	„	„
1901. „	—	—	—	8154	„	„
1902. „ (до 30. априла)	—	—	—	2987	„	„

Свега 44.740 ком. поднесака

Овај је Саборски Одбор за цело време својега званичења од 1|13. маја 1890. до ове седнице укључно или за не пуних дванаест година донео свега 23.151. одлуку, а примио у уруџбени записник за то време свега 71.462 комада поднесака.

На све пређашње Саборске Одборе (30|V. 1875. 30|IV. 1890.) долази 10.478 одлука; а 26.302 ком. поднесака. Или код првих мање са — 12.673 одлуке; а код других мање са — 45.160 поднесака; из чега се јасно види, да се послови у новије време код Саборског Одбора управо *угростручили* према пословима, које је пре овога Саборског Одбора ваљало обављати. Услед тога је настала не само за прошлост неминовна потреба повећавања броја радних снага, него и потреба, да се тај број још и даље мора повећати.

Закључно је слободан овај Саборски Одбор на славни срп. прав. нар. цркв. сабор ставити ове понизне молбе:

1.) да славни сабор изволи узети овај исвештај на благохотно знање и у поводу тога донети потребне одлуке;

2.) да изволи оне издатке, које је овај Саборски Одбор из народно-црквених фондова и заклада преко или изван предрачуна 1890. славним сабором установљенога ради подмирења црквених и просветних потреба, а на темељу и у смислу постојећих уредаба, учинио и у смислу односних својих одлука оправдао, накнадно одобрити; и

3.) да изволи рачуне срп. нар. цркв. фондова и заклада, које ће му овај Саб. Одбор посебним извешћима поднети, својем ревизијоном одбору на преглед упутити и по том у погледу истих рачуна донети своје заглавно решење сходно §. 19. тачци 10. ал. 1. саборског устројства од 14. маја 1875.

Из седнице српског православног народно-црквеног Саборског Одбора, држане у Карловцима 20. априла (3. маја) 1902. године.

Георгије с. р.

Патријарх.

Dr. Лаза Секулић с. р.

народно-црквени тајник.

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ ШКОЛСКОГ САВЕТА од 1890.—1901. год.

Поднесен срп. прав. народно-црквеном сабору год. 1902.

(Наставак)

1. апр. 1899. за привр. референта темишварског и вршачког пристављен је Ђорђе Поповић, професор учитељ. школе у Пакрацу, — с правом на повратак.

Пошто је Ђ. Поповић за 1½ годину службовања свога више пута прекорачивао границе свога делокруга и злоупотребио свој положај, и напослетку у мају 1901. без дозволе Школ. Савета и без саизволе ЕШОдбора темишварског, под чијом области има 190 учитељских места, преселио се у Вршац, где једва има 28 учитељских места; то је Школски Савет одлуком својом од 1. августа 1901. број 152. принуђен био по потреби службе преместити га на његово професорско место у пакрачку препарандију, где је као испитани професор за историју и земљопис врло потребан био ради учења јавности те учитељске школе. Но када Ђ. Поповић није хтео да се покори наредби Шк. Савета, тада је из седнице Школ. Савета наређено извиђење на лицу места у Темишвару и Вршцу о раду Ђ. Поповића, које је 20 окт. и обавио Н. Ђ. Вукичевић, зам. гл. школ. референта и Јован Борота окр. прота старо-бечејски и члан Школског Савета.

Пошто се испоставило код епархијске власти у Темишвару, да је Ђорђе Поповић дужности своје нетачно вршио, и то у толикој мери, да су записници епархијског Школског Одбора темишварског, који су недоставерени, врло много празнине и доцнијих уметака имали због тога, што референт Ђ. Поповић није решења ЕШОдбора у записник давао, притом се и други переди испоставили; то је Школ. Савет молбу ради репоновања одбио и њега унутро да одмах има у обе дијецезе сва акта предати Милану Мандровићу ново именованом епарх. школском референту, а он да се има за 8 дана вратити на своју проф. катедру у Пакрацу.

Међу тим је Ђ. Поповић и по други пут поднео тужбу кр. угарском министарству богочасти и јавне наставе, против овог поступка и надаље је задржао своје звање у епархији вршачкој у ЕШОдбору вршачком, који га је већином гласова задржао у звању до решења министарског.

Школ. Савет је на позив в. кр. министарство богочасти и јавне наставе о свему томе извештај поднео истој високој власти и објашњење, на које до данас још није решење стигло. По томе дакле од 1. авг. 1901. у епархији темишварској одправља дужности референта Милан Мандровић наименовани од Школ. Савета заменик референта, а у вршачкој епархији и против решења Школског Савета, не хотећи му се покорити и данас одправља ову дужност Ђорђе Поповић, који је самовољно своје професорско место у пакрачкој препарандији напустио.

Српско учитељство у Угарској примљено је у заједницу државног мировинског фонда. — Учители и учитељице српских вероисповедних школа у Хрватској и Славонији нису до данас обезбеђени за случај болести и старости, с тога се Школски Савет постарао за састављање предлога мировинске уредбе за српске вероисповедне учитеље у Хрватској и Славонији, бр Ш. С. 294|237. ех 1898.

Нацрт за ову наредбу је саставио и поднео Школ. Савету 7. нов. 1899 заменик гл. школ. референта, који је од Школског Савета усвојен и с топлом препоруком поднесен Саборском Одбору, а од овог пропраћен ради одобрења и остварења предстојећем срп. нар. Сабору.

Од остварења ове мировинске уредбе зависи благостање српског учитељства у Хрватској и Славонији, а и сам опстанак и напредак српских вероисповедних школа у Хрватској и Славонији.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

А

Стање православних српских вероисповедних школа у Угарској на свршетку школске 1900|1. године.

I. Српске школе у епархији Бачкој.

Ad III. С. 470.

У бачкој епархији, у црквеним општинама, које имају вероисповедне школе било је 1900|1. години.

51.116 мушких

50.755 женских

Свега: 101.871

У 15 црквених општина, које немају вероисповедних школа, и у којима деца полазе комуналне школе, има православних српских

душа 20.419 мушких и

20.187 женских

Свега: 40.606

По томе дакле у 61 општини епархије бачке има 71.535 мушких и 70.942 женских, свега: 142.477 православних српских душа.

Број деце српске у 46 општина, које имају српске вероисповедне школе, овај је:

Од 3—6 год. 3.956 мушких

3.850 женских

Свега: 7.806

Од 6—12 год. 6.423 мушких

6.374 женских

Свега: 12.797

Од ових су опроштени због телесне и душевне мане: 45 м. 53 ж. = 98.

Туђе школе полазе: 108 м. 84 ж. = 192.

Због удаљености не иду: 305 м. 325 ж. = 630.

Опроштени због тескобе школа 54 м. 102 ж. = 156.

У више школе ишли: 193 м. 157 ж. — 350.

Свега је од полагања српских школа опроштено: 705 м. 721 ж. = 1426.

Према томе требало је да су ишли у школу:

5.718 мушких

5.653 женских

Свега: 11.371 дете

У свакидању школу уписано је:

у I. разред 1.789 мушких 1.674 женских

Свега: 3.463

у II разред 1.276 мушких 1.140 женских

Свега: 2.416

у III. разр. 1.005 м. 957 ж. = 1962.

у IV. „ 756 м. 596 ж. = 1352.

у V. „ 356 м. 247 ж. = 603.

у VI. „ 50 м. 40 ж. = 90.

Свега је уписано: 5232 мушких

и 4654 женске

Укупно: 9886 деце.

Нису се уписали у школу: 486 м. 999 ж. = 1485.

Наставиће се.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Српска православна црква у Ловри.

Зна се, да прадедови наши дошавши из своје старе у нову отаџбину, нису могли ни на кратко време остати без храма свога, у коме би хвалу, славу и молитву своју Творцу своме јавно управљали. Ти храмови беху врло скромни. Но кад решише наши стари, да стално остану у новој отаџбини, почеше дизати велелепне храмове, особито у крајевима, где је сама природа омогућила, да се народ обогати, да својим трудом више заради, него што му је за одржање живота потребно. Тако је већина наших храмова постала у 18. веку. А да смо данас у томе положају, у ком беху наши стари у 18. веку, то јест, да стојимо без храмова, и да би их ваљало сазидати, далеко би остали иза наших прадедова. А зашто? Ваља да смо сиромашнији од њих? Јесмо, али не у материјалном погледу, већ у другој нечему, у ономе, што креће људе на велика и Богу угодна дела, а то је вера и побожност, и све оно, што нам вера прописује, да чинимо. Да данас тако стојимо, јасан, али у једно и жалостан нам је доказ сантовачка црква, коју је српски народ тешком муком — истина — називао, али ако се не варам, још исплатио није. У оваком времену, када се жртве на Богу угодне цељи тако ретко и тешко приносе, морала би се имена оних мужева, који укидајући од себе ипак жртвују, — златним словима забележити у историји наших храмова.

Ловра је мало, чисто српско место у будимској епархији на Чепелском острву, броји једва 600 душа. Црква је ту малена, тако, да на веће празнике, није у стању примити у себе све верне, који желе св. богослужењу присуствовати. Унутрашњост тога храма беше врло скромна, као у већини храмова у Будимској епархији, али иконостас са својим иконама стајао је валда без пара у целој митрополији карловачкој. Иконе је морао малати какав сеоски молер — Шваба, јер су све такви типови. Апостоле представљали римокатолички фратори, сви обријани. Кад је садашњи епископ будимски походио ову општину и цркву, ставио је вернима на срце, да бар иконе на иконостасу замену са другима, јер ове служе само на срамоту и ругобу православља. Општина је обећала, да ће то учинити али да се није нашло дарезљивих и племенитих

људи у лицу г. г. Евгена Думче градоначелника и народног посланика сентандрејског и Михаила М. Харминца архитекта из Будимпеште, — због сиротиње Бог зна, кад би могла ова општина обећање своје искупила. Име г. Думче је у целој митрополији вашој свакоме Србину познато бап са његова племенита срца, дарезљивости и превелике љубави спрам српске вероисповедне школе у Будимској епархији. Ретка је општина у овој дијецези, која није осетила у више маха његову дарезљивост. У ловранској општини пак овековечио је име своје за сва времена, док год тамо и једног Србина буде. Оне дивне и уметнички израђене иконе на ремек иконостасу побудиће свако будуће поколење, да се напита, ко је те иконе цркви набавио или поклонио, а то мора запитати, јер ће видети, да таквих икона нема ни у једној сеоској цркви, па ни у самој катедрали епископа дијецезана.

И ако су врло ретки такви добротвори и ктитори, као што је г. Думча, ипак је природна ствар, да он као пралославни Србин чини добро православним Србима. Али г. Харминц није Србин, већ, нити је син православне цркве, већ евангеличке, па ипак он је начинио и поклонио нову грађу иконостаса, која по уметничкој и скупоцениј изради својој слободно би могла стајати и у најбогатијим нашим црквама. Иконостас је у ренесансе штилу саграђен и врло укусно изведен с последом на ту околност, што плафон цркве није на свод, већ раван. Грађа иконостаса стаје до 2000 К и поклоном ове грађе је г. Харминц подигао спомен себи у тој општини трајнији, од самога камена, јер ће га Ловрани спомињати и благосиљати на вечита времена. Израдом овога иконостаса који је у архитектској пракси његовој први, стекао је г. Харминц већ сада лепо име и поверење, јер му је после тога мохачка срп. прав. црквена општина поверила израду иконостаса, који ће до 20.000 К стати, али се већ сада види, да му у целој митрополији карловачкој нема пара.

Иконе, које је г. Думча поклонио, израдио је сликарски завод сина Јосифа Хофрихтера у Рајхенау-у (Чешкој). Кад се узме, да су то слике прве врсте, које се у уметничким сликарским заводима израђују, а које се могу са радовима многих првих уметника слободно мерити и да 25 слика разне величине не стају више од 1000 круна, онда је вредно, да се име тога завода упамти, и да како црквене општине, тако и при-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

ватне особе своје потребе у иконама код тог завода намире.

Уз благодарност, коју је црквена општина ловранска и епархијска конзисторија будимска г. Думчи и г. Харминцу — ктиторима ловранеке цркве изрекла, шаљемо нашу молитву Творцу небесном, да их милостиви Бог још дуго поживи и у крпком здрављу одржи, како би милом им народу српском, који их треба, на утеху, а браћи својој, којима је Бог дао, за пример служили, шта им ваља чинити са Богом им даним благом.

С. Ч. очевидац.

ЛИСТАК.

Белешке из црквено-школског и просветног живота.

У Митрополији Карловачкој.

(Имен дан благоупок. краљице Јелисавете.)

Дана 6. (19.) новембра о. г., поводом имен дана благоупокојене краљице Јелисавете, служена је св. литургија у Св. Николајевској саборној цркви Карловачкој. На литургији су присуствовали ђаци свију Карловачких српских школа са својим наставницима.

(Рукоположења.) При закључку листа извештени смо, да је високопросвештени господин епископ Пакрачки *Мирон Николић* благоизволео свршенога богослова Љубомира Теодоровића рукоположити дана 26. октобра о. г., у новоосвећеном храму Св. Тројице, у Беловару, за ђакона, а дана 27. октобра, у Филијалном храму Св. Апостола Петра и Павла, у Гудовцу, за презвитера.

(Одликовање.) Високопросвештени господин епископ Пакрачки *Мирон Николић* благоизволео је, дана 26. октобра о. г., окр. протопрезвитера и пароха у Беловару Јована Штековића одликовати надбедреником.

(Скупштина епархије Будимске.) Епархијски Административни Одбор Будимски у седници својој од 31. октобра (13. новембра) о. г. казао је држање скупштине епархије Будимске за 3. (16.) децембар, а изборе скупштинара за ту скупштину за 26. новембар (9. децембар) о. г.

(Избор учитеља.) За учитеља у Шандору изабран је, од шест компетената, Коста Стојачић, учитељ у Ст. Стануру.

(Стеван Јовановић.) Бивши председник црквене општине у Пешти, председник бившег надзорног и управног одбора Текелијиног Завода у Будимпешти, г. Стеван Јовановић превршиће је одликован насловом дворског саветника.

(Стогодишњица цркве у Илоку.) Дана 8. (21.) новембра о. г. навршује се равно 100 година, како је у Илоку (Срему) сазидана српска православна црква. Тај дан ће се, по закључку тамошње црквене општине, прославити свечано. —

(Расписи награда.) I. Матица Српска расписује из задужбине Јована Наке В.-С.-Миклушког за годину 1903. ове награде и тражи, да се за њих напишу: I. Дела: 1. роман, драма, шаљива игра, приповетка, новела из српског живота, Награда је 100 до 1000 круна. Рок Петров Дан 1003. — II. Саставци за Летописе или књиге Матице Српске: 1. Студија, монографија или расправа из српске историје. 2. Студија или расправа из српске књижевности. 3. Географска или етнографска расправа о српским земљама. 4. Поучни путописи по српским крајевима и земљама. 5. Студија или расправа о музичкој уметности у Срба. 6. Преводи признатих и класичних дела. — Награда је за сваки такав саставак или превод 50—90. круна по штампану табаку према вредности дела.

Према количини преосталог новца наградне Матице Српска и већ штампана припозната дела, као год што ће примати и по вредности наградити саставке и дела мимо расписане награде, остављајући писцима на вољу, да могу слободно бирати предмет.

II. Матица Српска расписује из задужбине Јована Остојића и жене му Терезије рођ. Зозук за год. 1903, награду од 50 дуката за поједине расправе или монографије из историје Срба у Угарској. Уједно се напомиње, да су из задужбине е роком до 31. децембра 1903. расписане ове награде: 1. *Живот Саве Текелије* — награда 50 дуката, 2. *Историја српске књижевности за школу* — награда 100 дуката, 3. *Опширна историја и етнографија о Буњевцима* — награда 200 дуката, 4. *Историја српске православне цркве у Угарској* — награда 50 дуката, 5. *О српском сликарству* — награда 68 дуката и 500 круна, обећаних од г. др. Владимира Николића, адвоката у Земуцу, 6. *Монографије о српском новинарству* — награда 50 дуката.

За све расписе важе ове одредбе: Дела на расписану награду не могу писци шаљати под својим именом, него треба да их означе натписом или знаком. Име, презиме, положај и место становања морају писци у засебном писму написати, писмо запечатити и обележити га оним истим знаком или натписом, који је споља на самом делу. — Само ће се она писма отворити, на којима је исти натпис или знак, који је и на награђеним делима. Остала

ће се писма уништити. — Рукописи се не враћају. — Награда се издаје онда, кад писац поднесе дело штампано или ако пристане, да му се уз уговор, штампа у издањима Матичним. У првом случају мора писац дело издати за годину дана и Матица поднети 25 комада. — Дела која се штампају у Летопису могу писци после публикавања у Летопису, о свом трошку прештампати или одштампати посебице.

Из главне скупштине Матице Српске у Новом Саду, 12. (25.) септембра 1902.

(Управни одбор Матице Српске) имао је у петак 25. октобра (7. новембра) о. г. своју редовну седницу под председништвом А. Хаџића, председника друштвеног. Према наредби министарства просвете шаљу се рачуни фонда Гавре Романовића и нека основа писма у препису. — Узимају се на знање и даљи поступак одговори Књиж. Одбора, књиговодства и библиотекара Матице Српске на приговоре рачунских супер-ревизора скупштинских. — Књиговодство јавља о зготовљеним рачунима фонда Саве Текелије; према томе има се умолити Саборски Одбор, да прими све те рачуне. — Благајница јавља, да је примила оставину Стевана Стојановића из Ердевика и да је увела нове књиге за ту задужбину. — Послана су министарству разјашњења на примедбе на рачуне неких фондова. — Узима се на знање, да је каса изненада сконтрована и да је све нађено у реду. — Од књижаре Браће М. Поповића откупљују се књиге за народ, које су некад излавиле у њиховом издању. — Дају се књиге неким сиромашним општинама, наиме за Србе Американце. — Издао је неколико хиљада круна на хипотекарну сигурност.

Разне белешке

(Нов митрополит Буковински.) Досадањи администратор источно-православне архидијецезе Буковинске, викарни епископ *Др. Владимир Рејта*, именован је превише за архиепископа и митрополита у Черновици. Нови митрополит је рођен г. 1841. у Руској Банији у Буковини. Г. 1896. одликовао га је Черновички богословски факултет почасним докторатом. Био је г. 1875. и професор на том факултегу. Г. 1896. постао је архимандрит, а г. 1898. посвећен је био за викарног епископа (Радаучког). —

Нове књиге.

Канонъ молебный и Акаѳистъ пресвятѣй Богородицѣ. На дар православним далматинским Српкињама *Епископ Никодим* (Милаш.) Штампана и издање Пахера и Кисића у Мостару. Свима Српкињама препоручујемо ову лепу књижицу као домаћи молитвеник.

РАДИ ЗНАЊА И УВАЖЕЊА! С овим бројем Срп. Сиона продужили смо да разашлимо дужницима овога листа за претплату, поштанске упутнице испуњене са свотом дугујуће претплате, да претплатник без икаквог труда свог има упутницу само са односном свотом да пошаље свом поштанском уреду. — Надамо се, да ће п. н. г. претплатници увидети дужност своју, те подмрити дугујућу претплату.

Администрација „Српског Сиона“.

Књижевни оглас.

Изишла је из штампе и може се добити једино код потписатог за 2 круне књига :

СРПСКА МИТРОПОЛИЈА КАРЛОВАЧКА

око половине XVIII. века

ПО АРХИВСКИМ СПИСИМА

ПРИРЕДИО

протојереј **Димитрије Руварац.**

ИЗДАЊЕ

Његове Светости српског патријарха
Георгија Вранковића.

Карловци, Српска Манастирска Штампарија, 1902.

Књига је штампана на лепој сатинираној белој хартији велике осмине, стр. 120+224, или 22 табак.

Како је у истој књизи сасвим потанко описано 106 цркава Архидијецезе карловачке и наведено код сваке имена свештеника, њихови породични одношаји, знање и имање из 1732./3. године, за тим статистички податци Архидијецезе из 1732. 1755. са наводом сретеника, епитропа, црквених синова, кнезова односно официра, 1766. са именима свештеника и кад је ко од њих рукоположен, учитеља и кад је и ко је цркву осветио, 1791.; Арадске епархије 1755. са наводом каква је црква и именима свештеника; Бачке 1785.; Карансебешке-вршачке 1749. са именима свештеника; Карлштатске, Костајничке и Пакрачке 1755. и Темишварске 1773.; за тим Далски спахилук око 1706., и имена оних особа, што су у прве две десетине XVIII. века спремали свештеничке кандидате, са азбучним редом места... — не би требало наше црквене општине, а особито из Архидијецезе, а да не набаве горњу књигу. А иста ће књига добро доћи и онима, који воде бригу о стању нашег народа и његовом кретању, као и љубитељима старина.

Из исте се може онајбоље видети, како се наш народ, особито у Срему јако умножио, — 1732. било је у Архидијецези српских 138 села, а данас има 187, кућа српских 7785, а данас око 30.000, црква 111 а данас 171, свештеника 170 а данас 139 — а подједно се може из ње увидети и то, како су нам 1732./3. сиромашни и јадне изгледале цркве у Срему — у целом Срему није било ни 10 зиданих цркава и то већином од черпића и цигаља, а остале су биле већином од брвана и плетера, покривене треком а тек по гдегде даском.

Димитрије Руварац

управитељ Српске Манастирске Штампарије.

Јавна благодарност. 163 1—1

Пречасни Господин Тривун Влашић парох Сенђански као син овдашња и по племенитости срца свога, изволео је поклонити св. нашој цркви врло лепу и скупоцену петохлебницу.

На племениту дару његову, а по овлаштењу цркв. одбора кличемо му искрено: Живео много и сретно и хвала!

У Ст. Кањижи 1. новембра 1902. год.

Милан Луповић
председник цркв. шк. општине.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ад С. О. 2368/зап. ех 2370/зап. ех 1902. 164 1—1

РАДИ ЗНАЊА И РАВНАЊА.

У стечајевима, који су у овом листу били обнародовани саборским одбором ради попуњења места **фискала** нар. цркв. фондова и **заклада**, **бележника** саборског одбора, **надзорника** нар. цркв. добара, **рачуно-ревизора**, **помоћника** и **вежбеника** књиговодства нар. цркв. фондова и **заклада**, **статистичара** и **протоколисте** саборског одбора — има се онај насус, да ће се иста места за сад „привремено“ поунити, ван крепости стављеним сматрати. На место тога се обзнањује, да ће се та места стално (дефинитивно) поунити. У исто доба се овде објављује, да је стечај ради попуњења места нар. цркв. **архивара** постао беспредметним, јер је то место проглашењем досадашњег архивара за сталнога сада попуњено.

Из седнице срп. прав. нар. цркв. саборског одбора, држане у Карловцима 30. и 31. октобра (12. и 13. новемара) 1902. године.

Председништво
саборског одбора.

Број 1124/К. зап. 633. ех 1902. 160 2—3

СТЕЧАЈ.

Исписује се на мјесто бележника епархијских власти пакрачких са дужностима и беривима прописанима привременим уређењем епархија од 29. маја 1871. год.

Молитељи имају поднјети путем потписане конзисторије епархијској скупштини пакрачкој најдаље до 1. (14.) децембра 1902. молбенице своје, обложене са свједоцама о свршеним богословским и можебити другим факултетским наукама и о досадашњем службовању своме.

Из сједнице прав. срп. епарх. конзисторије у Пакрацу, 22. октобра (4. новембра) 1902. год. држане.

Мирон с. р.
Епископ.

Бр. К. 223./139. ех 1902.

166 1—3

СТЕЧАЈ

на место бележника епархијских власти будимских са дужностима и беривима, прописанима привр. уређењем епархија од 1871. г.

Молитељи имају поднети путем потписане конзисторије епархијској скупштини будимској најдаље до 1. (14.) децембра 1902. г. молбенице своје, обложене сведоцама о свршеним богословским и можебити другим факултетским наукама и о досадашњем службовању своме.

Из седнице епарх. конзисторије будимске, држане у Будимпешти 31. окт. (13. нов.) 1902.

Председништво.

Бр. К. 223./139. ех 1902.

167 1—3

СТЕЧАЈ

на место конзисторијског фискала епархије будимске са дужностима и беривима, која су привр. уређењем епархија од 1871. г. прописана.

Молитељи имају поднети путем потписане конзисторије епархијској скупштини будимској најдаље до 1. (14.) децембра 1902. г. своје ваљано ивструисане молбенице.

Из седнице епарх. конзисторије будимске, држане у Будимпешти 31. окт. (13. нов.) 1902.

Председништво.

А. 1251./879. из 1902.

165 1—3

СТЕЧАЈ.

На основу решења овог епарх. адм. одбора од данашњег дана под бројем горњим расписује се стечај ради привременог попуњења места епарх. бележника темишварске епархије с годишњом плаћом од 1200 круна и епарх. фискала с годишњом плаћом од 600 круна, на терет благајнице срп. нар. цркв. фондова и заклада; даље, ради привременог попуњења места епарх. подбележника, као помоћника бележнику, с плаћом од 1200 круна, ревизора рачуна, с плаћом од 1200 круна и протоколисте, уједно и архивара и експедитора, с плаћом од 720 круна последње тројице на терет благајнице епарх. фонда.

Од компетената се, уз посебну способност, нарочито иште потпуно знање мађарског и немачког језика, а молбенице ваља поднети овом епарх. адм. одбору до 24. Новембра (7. Децембра) о. г.

Из седнице епарх. адм. одбора, држане у Темишвару 23. Окт. (5. Нов.) 1902.

Председништво.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

СТЕЧАЈ. 162 2—3

Решењем сл. Епарх. Школ. Одбора Бачког бр. 2148./416. ех 1902. и закључком месног школског одбора од 29. окт. (11. нов.) о. г. расписује се стечај на друго учитељско место при ново отварајућој срп. прав. вероисповедној школи у општини Каћу епархији Бачкој.

Плата је учитељска 800 круна у готовом, 80 круна за повторну школу, 96 круна за огрев и 20 круна за писаће потребе као и слободан стан од две собе, шталом, шупом, подрумом и баштом, осим тога законом и наредбама прописани петогодишњи додатак од 100 круна годишње.

Дужности су му школ. уредбом од 1872. год. прописане, при сваком богослужењу дужан је у цркви појати и децу цркв. појању обучавати.

Ваљано снабдевене молбенице имају се месном школском одбору слати.

Рок стечаја траје 6 недеља од првог увршења у Срп. Сиону.

Из седице месног школског одбора држане у Каћу 29. октобра (11. нов.) 1902. год.

Живојин М. Сенђанин Васиље Вуковић
перовођа. парох и пред. Шк. Одб.

Бр. 59./1902.

СТЕЧАЈ.

159 3—3

Расписује се стечај на мјесто једнога пјевачке код православне српске цркве у Риједи. Иште се да знаде барем све осмогласно пјеније, које је нужно за вечерње, јутарње и литургијско богослужење о веђељама и благоданима, и да има лијеп и угодан глас. Мјесто ово може добити само ученик гимназије, православни Србин, који би узгред ође и гимназију свршавао, а који је добра владања и у школи добро напредује. Који зна и нотално појање, па можда још и који инструментат, има првенство. Награда ће му бити 40, па евентуално, према способности, и 50 круна мјесечно.

Ако се у ово доба године, пошто су већ школе отпочеле, не би нашао можда гимназиста за ово мјесто, може бити примљен и онај, који не би похађао гимназије; али тај само привремено, до конца Августа 1903. године.

Инструмантану молбеницу ваља поднијети потписаном предсједништву до Божићних поклада о. г.

У Риједи 12. (25.) Окт. 1902.

Предсједништво
срп. прав. цркв. општине.

ДРУГИ ОГЛАСИ

БЕСПЛАТНО!

Шаљем свој Илустровани Ценовник од свих могућих Црквених Утвари за Српске православне Цркве, као: Одежда, Барјака, Неба, Рипида, Кандила, Полелеја и Целиваћих Икона и свих спадајућих предмета Црквених Утвари.

Моју искључиво Хришћанску позлатарску радионицу сопствену, препоручујем за израђивање свих могућих Црквених послова, као: Нови Иконостаса, Тронова, Христови Грובהа, Певница, Столова и оправке старих послова.

Све горе поменуто добија се само код мене уз незамишљено јефтину цену. Зато умољавам да моју радњу у сопственој вашој користи не обилазите.

Многобројна признања и сведочења, као и моја од 20 година постојећа радња, јамче за солидну и поштenu израду.

С одличним поштовањем

ЛУЈ ТА У Ш

хришћанско-позлатарска радионица и стовариште свију срп. прав. цркв. утвари
НОВИ САД Дунавска улица код „Златног Крета“ број 15.

161 2—8

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом тајачу. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 8 круна, на по године 4 круне, а на четврт године 2 круне. За стране земље: на годину 10 круна. Из Србије прима претплату књижара В. Валожича у Београду. Поједини бројеви 20 филира. Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Нарловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 12 филира од једног реда ситних слова. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Издање и штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима. 1902. 600.